

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Навчально-науковий інститут мистецтв
Кафедра методики музичного виховання та диригування

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВИРОБНИЧА (ПЕДАГОГІЧНА) ПРАКТИКА

Освітня програма Середня освіта (Музичне мистецтво)
за першим (бакалаврським) рівнем

Спеціальність 014.13 Середня Освіта (Музичне мистецтво)

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від «30» серпня 2018 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Виробнича (педагогічна) практика (у загальноосвітніх навчальних закладах)
Викладач	Колубаєв О. Л. , кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри методики музичного виховання та диригування.
Контактний телефон викладача	0505759000
E-mail викладача	kolubayev@icloud.com
Формат дисципліни	Очна форма, заочна форма
Обсяг дисципліни	6 кредитів – 180 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	
Консультації	
2. Анотація до курсу	
<p>Практика студентів є невід’ємною складовою освітньо-професійної програми підготовки фахівців Навчально-наукового інституту мистецтв і спрямована на закріплення теоретичних знань, отриманих студентами за час навчання, набуття і удосконалення практичних навичок та умінь, формування та розвиток у студентів професійного вміння приймати самостійні рішення в умовах професійної ситуації, оволодіння сучасними методами, формами організації праці, засобами праці в галузі їх майбутньої спеціальності, визначених освітньо-кваліфікаційною характеристикою підготовки фахівців спеціальності 014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво).</p> <p>Практика студентів передбачає безперервність та послідовність її проведення при одержанні потрібного достатнього обсягу практичних знань і умінь відповідно до ОР «бакалавр».</p> <p>Пройходження студентами Виробничої (педагогічної) практики базується на принципах цілісного підходу до музично-педагогічної діяльності та тісно пов’язане з вивченням комплексу дисциплін психолого-педагогічного, фундаментального та професійно-орієнтованого циклу навчального плану, а саме: педагогіка, психологія, хорознавство, історія та теорія музики, хоровий клас, музична психологія, хорове диригування, сольфеджіо, гармонія, аналіз музичної форми, читання хорових партитур, вокальний клас. Дисципліна «Виробнича (педагогічна) практика» є однією з спеціальних дисциплін, що визначають кваліфікацію випускника як вчителя музичного мистецтва, керівника дитячих мистецьких колективів.</p> <p>Виробнича (педагогічна) практика – одна з основних форм навчального процесу, спрямованих на формування висококваліфікованого спеціаліста. Практика знайомить студентів з майбутньою роботою, дає змогу вивчити головні виробничі етапи, закріпити теоретичні знання, набути навичок організаторської роботи у колективі. Зміст дисципліни полягає у ознайомленні майбутніх фахівців з науково-практичними основами педагогічної діяльності, як одного з важливих напрямків діяльності майбутнього педагога-музиканта, його науковим підґрунтям; систематизації знань, удосконалення практичних навичок набутих в процесі вивчення фахових дисциплін; прищепленні навичок до самостійної роботи з музично-педагогічною літературою, орієнтації в ній; формуванню широкого художнього музичного світогляду майбутнього педагога-музиканта; виховання вміння самостійно мислити, аналізувати та інтерпретувати дитячі музичні твори; навчити студентів складанню та виконанню практичних завдань.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Виробнича (педагогічна) практика студентів ОР «бакалавр» спеціальності 014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво) спрямована на формування професійно-особистісних якостей, необхідних учителю музичного мистецтва, узагальнення та систематизацію професійних знань та навичок студентів; розвиток уміння застосовувати набуті знання в умовах реального процесу навчання і виховання учнів.</p>	

Основною **метою** педагогічної (виробничої) практики є підготовка студентів до виконання функцій учителя музичного мистецтва загальноосвітньої школи.

Найголовнішими завданнями проходження педагогічної практики вважаються:

1. Забезпечення зв'язку теоретичних знань фахових дисциплін з реальним педагогічним процесом, використання їх у розв'язанні конкретних навчальних, розвивальних і виховних завдань, а відтак – формування у студентів психологічної готовності до роботи в школі.

2. Виховання у студентів стійкого інтересу і любові до професії вчителя музичного мистецтва, формування умінь та навичок, що сприяють розвиткові у них професійних якостей вчителя, потреби в педагогічній освіті.

3. Усвідомлення значущості соціально-психологічних, психологічно-педагогічних, методичних та творчих основ взаємодії вчителя й учня.

4. Підготовка студентів до підсумкової державної атестації, збір та апробація матеріалів до написання наукових робіт.

5. Ознайомлення студентів із сучасним станом навчально-виховної роботи в школі, передовим педагогічним досвідом і їх включення до розв'язання навчально-виховних проблем.

Виробнича (педагогічна) практика (у загальноосвітніх навчальних закладах) проходить у VIII семестрі і є творчою, навчальною лабораторією, де студенти вчать спілкуватися з школярами різного віку, працювати з класним колективом та дитячими мистецькими колективами.

4. Результати навчання (компетентності)

У результаті проходження **Виробничої (педагогічної) практики** у студентів мають бути сформовані такі фахові та загальні **компетентності**:

Компетенції соціально-особистісні

- Здатність учитися;
- Здатність до критики й самокритики;
- Креативність, здатність до системного мислення;
- Адаптивність і комунікабельність;
- Наполегливість у досягненні мети;
- Турбота про якість виконуваної роботи;
- Толерантність.

Загальнонаукові компетенції

- Базові уявлення про основи філософії, психології, педагогіки, культурології, що сприяють розвитку загальної культури й соціалізації особистості, схильності до етичних цінностей, знання вітчизняної історії, розуміння причинно-наслідкових зв'язків розвитку суспільства й уміння їх використовувати в професійній і соціальній діяльності;
- Базові знання фундаментальних розділів української та світової педагогічної науки, в обсязі, необхідному для володіння ними в обраній професії;
- Базові знання в галузі інформатики й сучасних інформаційних технологій; навички використання програмних засобів і навички роботи в комп'ютерних мережах, уміння створювати бази даних і використовувати інтернет-ресурси;
- Базові знання в галузі, необхідні для освоєння загально-професійних дисциплін.

Інструментальні компетенції

- Здатність до письмової й усної комунікації рідною мовою;
- Знання іноземної мови (мов);
- Вільне володіння грою на музичному інструменті (інструментах), розвинуті вокальні та вокально-хорові навички, володіння базовим обсягом знань з фахових дисциплін;
- Навички роботи з комп'ютером;
- Дослідницькі навички;
- Навички управління інформацією.

Загально-професійні компетенції

- Базові уявлення про різноманітність об'єктів предмету діяльності;
- Базові уявлення про музичну педагогіку, як сукупність фахових дисциплін;
- Розуміння цілісного рішення об'єкту на основі емоційно-чуттєвого сприйняття музичної форми;
- Володіння методами спостереження, опису, ідентифікації, класифікації предмету діяльності;
- Застосування основних методів аналізу й оцінки стану об'єктів предметів діяльності;
- Базові уявлення про основні закономірності й сучасні досягнення в методиці музичного виховання;
- Володіння методикою загальної музичної освіти, методами навчання музики та музичного виховання
- Практичне й оперативне застосування знань, вмінь до конкретних професійних ситуацій.

Спеціалізовано-професійні компетенції

- Застосовування професійно-профільованих знань у репетиційній, концертній, педагогічній, науково-дослідницькій, музикознавчій роботі;
- Використання нормативних документів в концертній, диригентській та навчально-педагогічній, науково-дослідницькій, музикознавчій роботі;
- Знання основних шляхів пошуку виконавських засобів втілення художнього образу у виконавській, педагогічній діяльності;
- Використання професійно-профільованих знань у виконавській, педагогічній, науково-дослідницькій, музикознавчій діяльності;
- Використання теоретичних знань та володіння музичним матеріалом різних епох для виконавської, педагогічної, науково-дослідницької, музикознавчої роботи;
- Використання професійно-профільованих знань та навичок при вихованні та навчанні музикантів, у процесі формування естетичних поглядів, тенденцій та художніх смаків;
- Використання знань, умінь і навичок зі спеціалізованих професійних дисциплін в процесі вирішення практичних завдань.
- Здатність до самостійного пошуку музичного матеріалу в мережі Інтернет, репертуарних збірниках, навчально-методичних посібниках;
- Спроможність застосовувати на практиці знання з основ комп'ютерного аранжування;
- Володіння технологією елементарного звукозапису та нотного набору.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
практичні	загальна кількість годин: 180 ; 120 – аудиторна робота
самостійна робота	60 – самостійна робота.

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
VIII	014.13 Середня Освіта (Музичне мистецтво)	Бакалавр, четвертий рік навчання	нормативний

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Змістовий модуль 1. Пізнавальна робота спеціаліста					

Організація діяльності середнього загальноосвітнього навчального закладу. Система роботи школи. Внутрішкільний розпорядок	Практ., самост.	1-28 з переліку рекомендованої літератури	6 год. практи., 3 год. сам. роботи.	Згідно системи оцінювання курсу	1-ий тиждень
Сучасні педагогічні технології та методи, прийоми навчання в загальноосвітній середній школі I-III ступеню. Організація та оптимізація навчального процесу та діяльності учнів загальноосвітніх шкіл.	Практ., самост.	1-28 з переліку рекомендованої літератури	6 год. практи., 3 год. сам. роботи.	Згідно системи оцінювання курсу	1-ий тиждень
Форми й принципи навчання в загальноосвітній середній школі I-III ступенів. Передовий педагогічний досвід.	Практ., самост.	1-28 з переліку рекомендованої літератури	6 год. практи., 3 год. сам. роботи.	Згідно системи оцінювання курсу	1-ий тиждень
Організація та забезпечення процесу навчання музичного мистецтва в середніх навчальних закладах. Навчальні програми для середньої загальноосвітньої школи з музичного мистецтва.	Практ., самост.	1-28 з переліку рекомендованої літератури	6 год. практи., 3 год. сам. роботи.	Згідно системи оцінювання курсу	1-ий тиждень
Вивчення календарно-тематичного плану роботи вчителя музичного мистецтва, ознайомлення з	Практ., самост.	1-28 з переліку рекомендованої літератури	6 год. практи., 3 год. сам. роботи.	Згідно системи оцінювання курсу	1-ий тиждень

правилами ведення та оформлення шкільної документації.					
Змістовий модуль 2. Підготовка студента-практиканта до навчальної та виховної діяльності в школі.					
Роль і функції вчителя музичного мистецтва, організатора виховної роботи.	Практ., самоств.	1-28 з переліку рекомендованої літератури	6 год. практ., 3 год. сам. роботи.	Згідно системи оцінювання курсу	2-ий тиждень
Методи вивчення інтересів, запитів учнів початкового шкільного віку.	Практ., самоств.	1-28 з переліку рекомендованої літератури	6 год. практ., 3 год. сам. роботи.	Згідно системи оцінювання курсу	2-ий тиждень
Відвідування уроків музичного мистецтва з метою вивчення їх структури, ефективних методів та прийомів навчання.	Практ., самоств.	1-28 з переліку рекомендованої літератури	6 год. практ., 3 год. сам. роботи.	Згідно системи оцінювання курсу	2-ий тиждень
Змістовий модуль 3. Методи та прийоми роботи вчителя музичного мистецтва					
Критерії оцінювання знань з певної музичної теми. Система оцінювання музичних знань за 12-ти бальною системою.	Практ., самоств.	1-28 з переліку рекомендованої літератури	6 год. практ., 3 год. сам. роботи.	Згідно системи оцінювання курсу	2-ий тиждень
Змістовно-методичне та матеріально-технічне забезпечення проведення уроків музичного мистецтва. Наочність та ТЗН.	Практ., самоств.	1-28 з переліку рекомендованої літератури	6 год. практ., 3 год. сам. роботи.	Згідно системи оцінювання курсу	2-ий тиждень
Методи, прийоми роботи, види навчальної діяльності учнів на уроках музичного мистецтва.	Практ., самоств.	1-28 з переліку рекомендованої літератури	6 год. практ., 3 год. сам. роботи.	Згідно системи оцінювання курсу	3-ий тиждень
Контроль знань. Види контролю.	Практ., самоств.		6 год. практ., 3 год. сам. роботи.	Згідно системи оцінювання курсу	3-ий тиждень

Змістовий модуль 4. Функції вчителя музичного мистецтва					
Функції вчителя музичного мистецтва. Відвідування уроків музичного мистецтва з метою складання уявлення про професійно-педагогічні вміння вчителя-предметника.	Практ., самост.	1-28 з переліку рекомендованої літератури	6 год. практ., 3 год. сам. роботи.	Згідно системи оцінювання курсу	3-ий тиждень
Типи уроків. Структура музичного уроку. Проведення пробних уроків, спрямованих на визначення і вирішення навчальних, освітніх, розвиваючих та виховних цілей уроку.	Практ., самост.	1-28 з переліку рекомендованої літератури	6 год. практ., 3 год. сам. роботи.	Згідно системи оцінювання курсу	3-ий тиждень
Позаурочна та позашкільна робота з фаху. Ознайомлення з системою позакласної роботи музичного виховання у школі: з гуртками, індивідуальними та масовими заходами.	Практ., самост.	1-28 з переліку рекомендованої літератури	6 год. практ., 3 год. сам. роботи.	Згідно системи оцінювання курсу	3-ий тиждень
Змістовий модуль 5. Звітно-підсумкова діяльність студента-практиканта.					
Проведення контрольних уроків з музичного мистецтва, мистецтва.	Практ., самост.	1-28 з переліку рекомендованої літератури	6 год. практ., 3 год. сам. роботи.	Згідно системи оцінювання курсу	4-ий тиждень
Самоаналіз та аналіз проведених уроків.	Практ., самост.	1-28 з переліку рекомендованої літератури	6 год. практ., 3 год. сам. роботи.	Згідно системи оцінювання курсу	4-ий тиждень
Форми, методи і прийоми проведення позакласних і позашкільних	Практ., самост.	1-28 з переліку рекомендованої літератури	6 год. практ., 3 год. сам. роботи.	Згідно системи оцінювання курсу	4-ий тиждень

музичних заходів для учнів.		літератури			
Аналіз та самоаналіз позакласного (виховного) заходу з фаху.	Практ., самост.	1-28 з переліку рекомендованої літератури	6 год. практ., 3 год. сам. роботи.	Згідно системи оцінювання курсу	4-ий тиждень
Оформлення документації. Складання звіту з педагогічної практики. Подання методисту конспектів залікових уроків та сценарію позакласного заходу	Практ., самост.	1-28 з переліку рекомендованої літератури	6 год. практ., 3 год. сам. роботи.	Згідно системи оцінювання курсу	4-ий тиждень
6. Система оцінювання курсу					
Загальна система оцінювання курсу	<p>Загальна система оцінювання курсу є уніфікованою та здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» та Порядку організації та проведення оцінювання успішності студентів.</p> <p>Поточний контроль та оцінювання проводиться викладачами-методистами безпосередньо під час проходження практики.</p> <p>Періодичний контроль проводиться з метою визначення успішності розвитку практикантів та засвоєння ними програми проходження практики на певному етапі чи виді діяльності.</p> <p>Форма контролю: VIII семестр: екзамен (захист практики під час проведення підсумкової конференції)</p> <p>Оцінювання курсу здійснюється з урахуванням усіх видів навчальної роботи за 100-бальною шкалою і переводиться у національну шкалу та шкалу ЄКТС.</p>				
Вимоги до звітної документації	<p>Студентам надається тижневий термін після проходження практики для підготовки звітної документації та захисту матеріалів на підсумковій конференції, де обговорюються актуальні організаційно-методичні проблеми музичного виховання учнів, визначається рівень професійно-педагогічної готовності студентів до діяльності в школі, оцінюється навчально-виховна та творча робота кожного студента зокрема.</p> <p>У виступі аналізуються позитивні й негативні сторони, цікаві знахідки передового досвіду педагогічного колективу баз практики, звертається увага на забезпечення і збагачення роздавального ілюстративного матеріалу (наявного на початку практики і виготовленого під час її проходження), на інноваційні методичні розробки уроків і виховних заходів учителями, студентами-практикантами.</p> <p>Особлива увага звертається на труднощі, що відчували студенти під час підготовки і проведення уроків музичного мистецтва. Це допоможе викладачам-методистам врахувати і винести</p>				

	<p>проблематичні питання на спеціальне опрацювання під час аудиторних (практичних, семінарських) занять.</p> <p style="text-align: center;">Оформлення звітної документації</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Індивідуальний план навчально-виховної роботи студента-практиканта. 2) Щоденник студента-практиканта. 3) Письмовий звіт студента про проходження виробничої практики. 4) Характеристика зі школи за підписами директора школи, вчителя музичного мистецтва та класного керівника, завірена печаткою. 5) Плани-конспекти проведених уроків (загалом – 4), в тому числі розгорнуті плани двох залікових уроків музичного мистецтва та мистецтва за підписами вчителя музичного мистецтва та методиста, з оцінюванням. 6) Психолого-педагогічна характеристика учня. 7) Сценарій і аналіз виховного заходу з планом його підготовки та з відгуком вчителя чи методиста. <p>Контрольні заняття та виховні заходи презентуються фото та відеорядом, що є додатком до звітної документації.</p>
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Підсумкова оцінка за проходження практики повинна враховувати ступінь ефективності проведеної студентом навчально-виховної роботи, участь у роботі школи, суспільну активність студента, його ставлення до професії музиканта-педагога, до дітей, якість звітної документації.</p> <p>Якість звітної документації, а також термін її подачі студентом викладачеві-методисту може стати підставою для зниження оцінки, а в окремих випадках – до висновку про невиконання програми виробничої практики та не допуску до участі у підсумковій звітній конференції.</p> <p>Аналіз звітних документів практикантів дозволяє керівникам практики зробити висновки про якість роботи, ступінь підготовленості студентів до майбутньої навчально-виховної роботи в школі, ставлення до обраної професії.</p> <p>За наявності переліченої звітної документації, а також на підставі власної оцінки фаховим методистом виставляється загальна оцінка за проходження виробничої практики, яка вноситься до заліково-екзаменаційної відомості й залікової книжки студента.</p> <p>Студент, який не виконав програму виробничої практики з поважних причин (за наявності відповідних підтверджень: довідки про хворобу, пояснювальної записки з аргументованим викладом причин тощо), має право на повторне проходження практики. Керівництво, контроль і місце проходження практики визначається окремим розпорядженням Навчально-наукового інституту мистецтв.</p> <p>Студент, який за другим разом не пройшов практику або отримав негативну оцінку, вважається як такий, що не виконав навчальний план, а відтак – відраховується з контингенту студентів.</p>
<p style="text-align: center;">7. Політика курсу</p> <p>Згідно з вимогами ОП студенти-практиканти повинні оволодіти обсягом теоретичних знань та практичних навиків з предмету:</p> <p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - базові положення нормативних документів у галузі музично-естетичної освіти; 	

- зміст та структуру базової та профільної програм з музичного мистецтва, з мистецтва, а також відповідних підручників;
- структуру уроків музичного мистецтва, мистецтва;
- способи діагностики навчальних досягнень учнів з музичного мистецтва.
- особливості організації навчально-виховного процесу в сучасних освітніх закладах;
- особливості застосування ТЗН в умовах навчально-виховної діяльності вчителів музичного мистецтва;
- основні форми організації навчально-виховної діяльності школярів;
- особливості роботи вчителів музичного мистецтва з різними віковими категоріями;
- вікові особливості психологічного та фізичного розвитку школярів;
- зміст програм та підручників «Музичне мистецтво», інтегрованого курсу «Мистецтво» та ознайомитись з іншими альтернативними сучасними програмами з музики;
- етапи і методику підготовки до уроку;
- схему плану-конспекту уроку;
- основні види діяльності і методику їхньої організації на уроці музичного мистецтва;
- основні форми організації позакласної і позашкільної роботи з учнями;

Вміти:

- застосовувати на практиці основні принципи, методи та прийоми навчання та виховання;
- методично грамотно спланувати і провести урок;
- проводити уроки різних типів, зокрема, інтегровані уроки мистецтв;
- проводити уроки за різними програмами;
- використовувати різні форми організації навчально-виховної діяльності школярів;
- використовувати ТЗН;
- складати календарні та поурочні плани з фахового предмету;
- організовувати, планувати та проводити різноманітні за формою і змістом виховні заходи;
- працювати з колективами художньої самодіяльності;
- проводити виховну роботу зі школярами і їх батьками;
- розвивати творчі здібності школярів;
- спілкуватися з учнями, їхніми батьками та колегами по роботі;
- використовувати різноманітні методи науково-педагогічного дослідження;
- аналізувати навчально-методичну літературу;
- етично поводитися в колективі;
- застосовувати набуті знання, вміння та навички в навчально-виховній роботі з учнями молодшої, основної та старшої школи;
- аналізувати програми і підручники з музики (для базового та профільного рівнів);
- розробляти плани-конспекти уроків з музичного мистецтва різних типів, форм;
- застосовувати як традиційні, так й інноваційні методи музичного виховання;
- здійснювати аналіз музично-педагогічної діяльності під час спостереження занять та самоаналіз власної роботи у процесі проведення уроків музичного мистецтва та мистецтва;
- розробляти тестові та творчо-діагностувальні завдання для учнів СЗШ;
- застосовувати емпіричні методи наукового музично-педагогічного дослідження для збору даних у ході виконання бакалаврської роботи.

Студенту належить щоденно впродовж робочого тижня (6 аудиторних год. на робочому місці та 3 год. самостійної роботи) відвідувати бази практик, старанно готуватися до занять, активно працювати, відповідально відноситися до процесу проходження виробничої практики. Поведінка в аудиторії повинна відповідати правилам

поведінки педагогічних працівників у навчальному закладі. Пропущені заняття (за поважних причин) разом із практичними завданнями студент повинен виконати згідно терміну, відповідати відповідному кваліфікаційному рівню, дотримання вимог професійної етики.

8. Рекомендована література

Базова

1. Апраксина О. Методика музикального виховання. М.: Муз.изд., 1985.
2. Аристова Л. Методика музичного навчання та виховання: навч.-метод. посібник. Миколаїв: Іліон, 2018. 404 с.
3. Болгарський А. Г., Сагайдак Г. М. Хоровий клас і практика роботи з хором. К., 1987.
4. Ветлугіна Г. Музичний розвиток дитини. К.: Муз.Укр., 1978.
5. Вовк М. В. Методика музичного виховання молодших школярів. Івано-Франківськ, 2007. 264 с.
6. Гадзюк Г. Г. З музично-педагогічного досвіду. Збірник статей. Харків, «Видавництво «Сага», 2008. 188 с.
7. Доронюк В. Д. Зваричук Ж. Й. Шкільне хорознавство. Ів.-Франківськ, 2008.
8. Доронюк В. Д. Серганюк Л. І. Серганюк Ю. М. Диригент шкільного хору. Івано-Франківськ, 2009.
9. Зваричук Ж. Й. Питання хорознавства. Ів.-Франківськ. Нова Зоря, 2018.
10. Кушка Я. Методика музичного виховання дітей. Вінниця.: Нова книга, 2007. 120 с.
11. Леонтович М. Практичний курс навчання співу у середніх школах України. К.: 1989.
12. Падалка Г. Учитель, музика, діти. К.:Муз.Укр., 1982. 144 с.
13. Падалко Л. І. Виховання ансамблю в хорі: Посібник. К.: Мистецтво, 1996. 172 с.
14. Печерська Е. П. Уроки музики в початкових класах . К.: Либідь, 2001.
15. Попов В. Організаційні і методичні основи роботи дитячого хору. К., 1990.
16. Орлова Н. О детском голосе. М.: Изд. Муз. 1972.
17. Серганюк Л. І. Методика аналізу хорових творів. Івано-Франківськ, 2016.
18. Струве Г. Школьный хор. М.: Просвещение, 1981.
19. Стулова Г. Хоровой класс : (Теория и практика вокальной работы в детском хоре). Учебное пособие . М.: Просвещение, 1988. 126 с.
20. Стулова Г. П. Дидактические основы обучения пению. Учебное пособие. Москва, 1998. с.70.
21. Огороднов Д. Музыкально-певческое воспитание детей в общеобразовательной школе. К. Муз. Укр., 1989.
22. Раввінов О. Методика хорового співу в школі. К.: Муз.Укр., 1971. 120 с.
23. Ростовський О. Я. Методика викладання музики в початковій школі. Т.: Навчальна книга – Богдан, 2001, 232 с.
24. Ростовський О. Я. Методика викладання музики в основній школі. Т.: Навчальна книга – Богдан, 2001, 254 с.
25. Ростовський О. Я. Педагогіка музичного сприймання. Київ.: 1997.
26. Ростовський О. Я. Теорія і методика музичної освіти: Навч.-методичний посібник. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2011. 640 с.
27. Хлебникова Л. О. Методика хорового співу в початковій школі. Метод.посіб. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2006.
28. Черкасов В. Ф. Теорія і методика музичної освіти: навчальний посібник. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2014. 472 с.

Репертуарні збірники та нотні видання.

1. Леонтович М. «Хорові твори». Упорядник Кузик В. В. «Музична Україна». Київ, 2005.
2. Колесса Ф. Шкільний співаник. Київ. Музична Україна, 1993. 223с. (перевидання)
3. Кушка Я. С. Збірник пісень для школярів. Частина 2. Нотний додаток. Збірник пісень для школярів. Вінниця: Нова книга, 2007. 124с.
4. Лисенко М. Молодощі. Збірка танків та веснянок в хоровому розкладі. Київ.

Муз.Україна, 1990. 143с.

5. Україно, мій ти краю.Збірник пісень А. Басової на вірші М. Підгірянки: Ів.-Франківськ.облвидав «Галичина», 1992. 56с.

6. Савчук В. Я. Пісенний світ школяра. Навчально-методичний посібник, Ч. I, Ч. II. Івано-Франківськ, 2006, 2007.

7. Оперні хори. Перекладення для дитячого хору. Упорядник Є. Виноградова. В-во Муз.Україна, 1984. 62с.

8. Хрестоматія з практикуму шкільного репертуару. Загальне упорядкування Вовк М. В. Ів.-Франківськ, Ч. I, 2006.164с.; Ч.ІІ, 2008.165с.

9. Хрестоматія з хорового співу. Співає «Жайвір». Львів. Край, 2008.

10. Підручники з музичного мистецтва для загальноосвітньої школи Л. Кондратової, Л. Масол, Л. Аристової, 2017-2018 р.р.

Інформаційні ресурси

1. On-line Ресурси для вчителів музичного мистецтва та художньої культури
2. Онлайнове сховище аудіофайлів – <http://plus-music.org>
3. Сервіс, який добирає музику під настрої користувача – <http://musicoverly.com>
4. Сховище фонограм (плюс та мінус) на сайті «Талановиті діти Львова» - <http://ledi-di.ucoz.ua>
5. Хмарне сховище дитячої музики (плюс і мінус) – <http://www.freemuzichka.com>
6. Хмарне сховище класичної музики – <http://onlinepiano.ru>
7. Онлайнове сховище мінусовок та караоке – <http://www.karaoke-karaoke.com.ua>
8. Хмарне сховище караоке дитячих пісень – <http://www.karaoke.ru>
9. Запис голосу онлайн – <http://vocaroo.com>
10. Запис звуку, видалення голосу з пісні, зміна тональності, темпу – <http://vocalremover.ru>
11. Онлайновий генератор мелодій з використанням 16 різних інструментів та фонових звуків –<http://opensongproject.com>
12. Створення фотофільмів – <http://fotofilmi.ru>
13. Онлайнова студія звукозапису – <http://www.audiotool.com>
14. Онлайнова студія звукозапису – <http://soundation.com>
15. Хмарні нотні редактори – <http://www.melod.us>
16. Онлайнове піаніно, ноти – <http://pianonotes.ru>
17. Музеї онлайн – <http://musei-online.blogspot.com>
18. Музеї світу – <http://muzei-mira.com>
19. Британський музей -<http://www.britishmuseum.org/>
20. Лувр -<http://www.louvre.fr/>
21. Музей Прадо -<https://www.museodelprado.es/coleccion/>
22. Міністерство освіти і науки України <http://www.mon.gov.ua/>
23. Освіта.UA <http://ru.osvita.ua/school/>
24. Музейний простір України <http://prostir.museum/>
25. Сайт Василенко Едуарда Васильовича <http://gimnasium107.ucoz.ua/forum/53-110-1>
26. Методичний портал <http://metodportal.net/>
27. СЦЕНКИ для шкільного свята <http://szenki.in.ua/>
28. методичні розробки ЛОШПО
29. Українські мінусовки <http://minus.lviv.ua/>
30. Пісні для дітей Наталії Стахорської <http://nataliukraine.com/ua/pisni/pisni-dlya-ditej>
31. ШКІЛЬНЕ ЖИТТЯ на Facebook
32. Заспівай! Музичний дитячий портал з нотами і піснями

33. 10 самых легендарных рок-групп Украины

34. Ноти українських композиторів

35. Науково-методична лабораторія гуманітарно-естетичних дисциплін КЗ "КОШПО імені Василя Сухомлинського"